

[Bollmann]

Jeg har egentlig heller ikke mange bemærkninger til lovforslaget. For CD er det vigtigt, at loven om udbygning af lufthavnen blev gennemført i foråret, og vi betragter forslaget her som en naturlig konsekvens af gennemførelsen.

Med hensyn til organisationsformen har vi også vurderet ministerens bemærkninger, men vi har ikke lagt os endeligt fast, og skulle der under udvalgsbehandlingen dukke ting op, som kan forbedre forslaget, vil vi da gerne deltage.

Alt i alt kan vi tilsige lovforslaget en velvillig udvalgsbehandling.

Alfred Hansen (DR):

I princippet har retsforbundet den opfattelse, at et foretagende som Københavns lufthavnsvæsen skal drives af dem, der interesserer sig for at drive luftfart, og på det økonomiske grundlag, at de, der ønsker at bruge luftfarten og benytter sig af at lade sig befordre pr. fly, skal betale de faktiske udgifter, så der ikke er statslige penge med i foretagendet.

Ud fra disse synspunkter vil vi være positivt indstillet i udvalgsarbejdet om dette lovforslag.

Chr. Christensen (KrF):

Vi hilser med tilfredshed, at driften af Københavns lufthavnsvæsen skal ske efter forretningsmæssige principper. I udvalget vil vi gerne, som også ønsket af andre partier, have en nærmere uddybning af ministerens muligheder for at give almindelige og konkrete instrukser og direktiver, men i øvrigt kan vi tilslutte os lovforslaget.

Ministeren for offentlige arbejder (Ivar Nørgaard, fg.):

Jeg vil gerne takke for den usædvanlig positive modtagelse, lovforslaget har fået. Der var jo ikke én, der ikke var positiv, og det er vi selvfølgelig glade for.

Jeg er helt parat til at komme i udvalget og gå nærmere ind på de spørgsmål, man vil have uddybet i udvalget.

Vedrørende organisationsformen er vi selvfølgelig også parate til at drøfte de forskellige andre muligheder, der er, ud over den eksisterende; men jeg skal ikke skjule, at det er vores opfattelse, at det er bedst at bli-

ve ved den eksisterende, og det er regeringens indstilling.

Med hensyn til spørgsmålet om at ændre repræsentantskabet, så brugerne bliver kraftigere repræsenteret – i forbindelse med henvendelsen fra Erhvervenes Trafikudvalg – vil jeg gerne sige til hr. Ivar Hansen, at det vil vi også se meget positivt på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

(Lovforslag nr. L 22. Fremsat 10/10 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Stavad (S):

Det lovforslag, vi her skal behandle, er efterhånden en gammel kending, da det er fjerde gang, det fremsættes i dette høje ting.

Forslaget har to hovedformål. For det første at sikre, at landbrugsministeriet kommer ind i billedet på et meget tidligt tidspunkt for at vurdere et projekts virkninger i forbindelse med afståelse af jord, der benyttes til landbrugsmæssige formål. Dette gælder både med hensyn til kvaliteten af den jord, der skal eksproprieres, og mulighederne for at gennemføre en jordfordeling for at begrænse ulemperne mest muligt for de berørte landbrugsejendomme. For det andet at sikre, at der gives mulighed for i begrænset omfang at gennemføre en tvungen jordfordeling mellem de berørte landbrugsejendomme.

[Stavad]

Vi anser det for betryggende, at det lovfæstes, at landbrugsministeriet bliver hørt på det meget tidlige tidspunkt, som lovforslaget her foreskriver. Dette kan medvirke til, at vi anvender den knappe ressource, som jorden er, på den mest hensigtsmæssige måde, og at der tages rimelige landbrugsmæssige hensyn, når der skal udarbejdes større projekter.

Med hensyn til den tvungne jordfordeling vil jeg sige, at praksis viser, at der i langt de fleste tilfælde kan blive en aftalemæssig løsning mellem de berørte parter, hvilket altid må være at foretrække. I de enkelte tilfælde, hvor det ikke kan ske, kan der ofte være en enkelt lodsejer, som spænder ben for en løsning, til ugunst for de øvrige berørte lodsejere. Vi anser det for rimeligt og hensigtsmæssigt, at dette problem løses på den afbalancerede måde, som ministeren her har foreslået med det fremsatte lovforslag.

Vi må også notere, at lovforslaget imødekommer et ønske fra landbrugets organisationer.

Må jeg endelig udtrykke håbet om, at alle gode kræfter denne gang må samles om at få forslaget ført frem til endelig vedtagelse hurtigst muligt. Vi skal fra socialdemokratiet tilsige vores støtte til en hurtig og positiv behandling i udvalget.

Ivar Hansen (V):

Jeg mente nu, at det var tredje gang, dette lovforslag var til behandling. Nu kunne jeg høre på socialdemokratiets ordfører, at det var fjerde gang, men uanset om det er tredje eller fjerde gang, kan forslaget vist godt tåle udtrykket »en gammel travet«.

Det er da rigtigt, som der står i bemærkningerne, at forslaget i 1976-77 og i 1977-78 ikke nåede at blive færdigbehandlet. Det er selvfølgelig en måde at sige det på. Min erindring siger mig nu, at når sagen ikke blev gjort færdig, var det på grund af almindelig uvilje hos et flertal af folketingets partier og usikkerhed over for at gennemføre det lovforslag. Jeg troede i og for sig ikke, vi skulle have set det mere, men nu er det altså kommet frem igen på folketingets bord.

Jeg vil godt generelt sige, at jeg mener, vi allerede for længst i vores vejplanlægning herhjemme og i vores vejbyggeri, hvad den overordnede del af vejbyggeriet angår, har passeret det tidspunkt, hvor man overhovedet kan sige at det er rimeligt at gennemføre

en lovgivning af denne art. Det er det ene. Vi har overstået langt hovedparten af de problemer, der måtte være af denne karakter.

Det andet i lovforslaget drejer sig om at få landbrugsministeriet ind i billedet på et tidligt tidspunkt i planlægningen af nye vejanlæg. Men her er forholdet jo det, at det efterhånden er en gammel praksis, at landbrugsministeriet bliver hørt. Spørgsmålet er så, om landbrugsministeriets synspunkter i tilstrækkelig grad bliver tilgodeset, altså om de landbrugsmæssige interesser i tilstrækkelig grad bliver tilgodeset. Det er jo et helt andet spørgsmål. Her er det mit indtryk, at miljøministeriets interesser nok i første række er blevet tilgodeset. Men det er i og for sig ikke et spørgsmål, der hører hjemme i denne lovgivning. Det konkrete og det afgørende er, at det efterhånden er en fast praksis ved ekspropriation, at man hører landbrugsministeriet på et tidligt tidspunkt. Jeg ser ikke noget egentligt problem her.

Endelig er der naturligvis den ekspropriative bemyndigelse, der her gives. Vi er ikke indstillet på fra venstres side, at ekspropriationsbemyndigelsen yderligere skal udvides – og slet ikke på dette felt. Socialdemokratiets ordfører, hr. Stavad, sagde, at der kunne være vanskelige lodsejere, der ikke ville være med til en fornuftig ordning. Det skal jeg da ikke afvise, det kan der formentlig være, men jeg mener nu, at det gennemgående træk er, at man finder en forhandlingsløsning i langt, langt de fleste tilfælde. Jeg kunne nævne et eksempel fra Ribe amt, hvor man ved forlægningen af en hovedvej har haft forhandling med ikke mindre end 57 lodsejere og i store træk har fundet en forhandlingsløsning, hvor alle er tilfredse. Jeg mener, at den fremgangsmåde skal man fortsætte med.

Vi kan vende tilbage til sagen i udvalget – vi har allerede fået de hidtidige bilag sendt til trafikudvalget – men jeg vil gerne som konklusion sige, at venstre ikke kan medvirke til gennemførelse af det lovforslag, vi her behandler.

Grove (KF):

Dette lovforslag er en genfremsættelse, og jeg kan roligt sige, at vi har ikke indtaget en anden stilling, end vi havde ved de forrige fremsættelser. Når hr. Stavad fremhæver, at man fra socialdemokratiets side vil gå ind i

[Grove]

en positiv forhandling om dette lovforslag, så håber jeg, det betyder, at den er mere positiv, end sidst vi forhandlede om det.

Hr. Stavad kan måske have ret i, at der kan være vanskelige lodsejere, men mon ikke også vi i denne sag må sige, at det er regeringen, der er lidt vanskelig. Når man nu to gange er kommet med dette lovforslag og har erfaret folketingets stilling på dette område, synes jeg egentlig, man tredje gang skulle have taget lidt hensyn til de indvendinger, der blev fremsat på det tidspunkt, således at der var en positiv vilje fra regeringens side til at imødekomme nogle af de ting, vi har fremhævet. At genfremsætte lovforslaget uændret tyder ikke på megen positiv vilje fra regeringens side.

Ernst Schmidt (FP):

Jeg skal ikke kunne sige, hvor mange gange dette lovforslag har været til behandling her i tinget. Jeg kan bare sige, at det er tredje gang, jeg skal være ordfører vedrørende forslaget, så jeg kender det meget godt. I ministerens fremsættelse står der, at allerede jernbaneforordningen af 1845 foreskrev, at man skulle »tage under overvejelse« – disse overvejelser er altså pågået siden. Det skinner igennem i de bemærkninger til jernbaneforordningen, som jeg citerede før, at gennemførelse af sådanne regler nok allerede i 1845 ikke har været forordningens forfattere fremmed, men man blev dog stående ved kun at pålægge myndighederne en pligt til at virke for en fornuftig mageskifteordning.

Nu er vi altså meget langt, som det er blevet sagt, med hele vores vejplanlægning. Der kan for mig at se kun være tale om at rette småveje ud herefter. Jeg mener, at dette lovforslag er et ganske voldsomt indgreb i dispositionsretten for landmænd, og jeg har heller ikke – og fremskridtspartiet har heller ikke – ændret indstilling.

For at sige det rent ud: jeg troede faktisk, det lovforslag var jordet.

Margrete Auken (SF):

Jeg har den store ære at være førstegangstaler vedrørende dette lovforslag og kan derfor sige med nyhedens interesse, at SF som sædvanlig agter at støtte det.

Jeg vil godt have lov til at knytte et par bemærkninger til nogle af de foregående talere. Især er jeg meget overrasket over hr.

Ivar Hansens påstand om, at forslaget kommer for sent. Jeg har forstået det derhen, at jeg nu kan indgå en alliance med hr. Ivar Hansen om, at der ikke skal bygges flere veje i synderligt omfang. Så skal jeg sikre, at vi kan lave nogle gode, nye, spændende alliancer i folketingssalen her. Hvis der oven i købet dertil kommer, at hr. Ivar Hansen vil begynde at beskytte landbrugsjorden, så man ikke eksproprierer til veje, som man tidligere har gjort det, synes jeg også, det er vældig fint. Det må vi også kunne lave en alliance om. Jeg synes, vi skal beskytte landbruget dér i stedet for at give det anledning til den griskhed, der lægges for dagen, når det drejer sig om naturområder.

Jeg forstår ikke hr. Ivar Hansens bekymring over, at naturinteresserne er blevet varetaget. Mig bekendt er de alle sammen i knæ i øjeblikket på grund af en fej regering.

Forslagets tvangsjordfordeling synes jeg er en god idé. Hvis jeg nu havde haft et stykke elegant beliggende jord nede ved Fejbroerne og jeg kunne have fået det hele til at gå i agurk ved at nægte jordfordeling, så havde jeg nægtet det. Jeg må slutte med at sige, at det kan vi jo ikke have, og derfor går jeg ind for lovforslaget.

Lone Dybkjær (RV):

Ligesom den forrige ordfører, fru Margrete Auken, har jeg også den udsøgte fornøjelse at være førstegangstaler vedrørende dette lovforslag. Jeg skal sådan set blot henvise til, hvad det radikale venstre tidligere har sagt om den sag. Hovedkonklusionen af det tidligere sagte er, at vi har en positiv holdning til lovforslaget, men vor endelige stillingtagen vil afhænge af udvalgsarbejdet og de oplysninger, der kommer frem dér.

Bollmann (CD):

Lovforslaget har været behandlet flere gange før, selv om det efterhånden er ved at være et stykke tid siden.

Princippet om at sikre en rimelig fordeling af jorden til de berørte landbrugsejendomme i de tilfælde, der er omfattet af loven, kan vi godt tilslutte os, men det forekommer mig, at der nu er gået så lang tid, og at der er indarbejdet en sådan praksis, at tiden er ved at være forpasset.

[Bollmann]

Vi er ret betænkelige ved den ekspropriationsmulighed, der ligger i lovforslaget, og der er heller ingen tvivl om, at det har været grunden til, at forslaget tidligere er kørt fast i udvalget. Når nu ministeren siger, at der her er tale om en uændret genfremsættelse, så tyder det ikke på den helt store bevægelse fra regeringens side.

Vi vil naturligvis gerne se på det i udvalget igen, men jeg kan ikke på forhånd love lovforslaget vores støtte.

Chr. Christensen (KrF):

Vi kan da dele ønsket om at udbygge mulighederne for at begrænse den varige driftsmæssige forringelse, som kan ramme landbrugsjendomme ved ekspropriation, men vi er ikke tilhængere af, at det skal ske ved en tvungen jordfordeling. Derfor vil vi se med stor skepsis på lovforslaget i udvalget.

Alfred Hansen (DR):

Det er oplagt, at der vil være behov for ekspropriation af jord ved offentlige anlæg, og det, der dér kan komme på tale, er, i hvilken udstrækning man skal give erstatning for ekspropriationer. Vi mener i retsforbundet, at det bør være sådan, at ejeren ikke skal være ringere stillet, hvis han får eksproprieret jord af det offentlige, end hvis ejeren sælger jord til anden side. Det vil sige, at han til enhver tid skal have erstatning for mistet indtjeningssevne som følge af afståelse af jord, og der skal også være en slags ulempeerstatning ved at få eksproprieret. Det må være hovedkriteriet for tildeling af økonomisk erstatning for ekspropriation foretaget af det offentlige.

Kernen i lovforslaget – og det, der kan være anstødssten og give problemer – er jordfordelingen, i det øjeblik man har fået jord tilovers efter en ekspropriation. Også jeg er som andre noget betænkelig ved en tvungen jordfordeling, men i det store og hele er retsforbundet positivt indstillet over for lovforslaget.

Ministeren for offentlige arbejder (Ivar Nørgaard, fg.):

Jeg vil gerne takke for den behersket positive modtagelse af lovforslaget. Så vidt jeg kunne tælle mig til, skulle der være rimelige chancer for, at der kunne blive et flertal ved den endelige afstemning her i salen. Men vi

er selvfølgelig interesserede i, at der bliver størst mulig tilslutning, ikke kun et skrabet flertal. Det kan jo blive nødvendigt at nøjes med et skrabet flertal, men kan vi få bred tilslutning, ser vi gerne det, og derfor vil vi også meget gerne drøfte de spørgsmål, man ønsker at rejse i udvalget.

Når vi får drøftet det i udvalget og ved eventuelle samråd, håber jeg, at der kan blive bredere tilslutning end her ved første behandling.

Stavad (S):

Jeg skal ikke forlænge debatten unødigt, men jeg vil godt gøre hr. Ivar Hansen opmærksom på, at vi var enige i, at normalt finder man en aftalemæssig løsning, og at det langt er at foretrække.

Jeg vil også gøre hr. Ivar Hansen opmærksom på, at hvis vi ser på organisationernes stilling, må vi konstatere, at både husmandsforeningerne og landboforeningerne har haft stor sympati for forslaget og haft ønske om, at det skulle gennemføres. De eneste, jeg har kunnet finde, der har haft betænkeligheder ved den måde, forslaget er udformet på, er tolvmandsforeningerne. Derfor håber jeg, hr. Ivar Hansen vil overveje sin stilling endnu en gang. Jeg står her med et bilag fra de forrige udvalgsbehandlinger. Det er en skrivelse fra landbrugsministeriet til folketingets landbrugs- og fiskeriudvalg, hvor den daværende landbrugsminister, hr. Niels Anker Koføed, gav udtryk for sympati for forslaget og mente, at der absolut var et behov for, at man kiggede på at få gennemført noget i den retning, der her er foreslået.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af postloven.
(Lovforslag nr. L 50. Fremsat 23/10 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Normann Andersen (S):**

Det er snart adskillige år siden et flertal i folketinget traf afgørelse om, at post- og telegrafvæsenet økonomisk skulle hvile i sig selv. Med års mellemrum har et flertal da også vedstået dette ved, efterhånden som driftsomkostningerne er steget, at være med til en gennemførelse af portostigninger, så udgifter og indtægter er blevet bragt i balance.

Den sidste stigning fandt sted den 17. april 1979, og for nu på ny at få balance i regnskabet skal der generelt for postforsendelser ske en stigning på 19 pct. Denne stigning er begrundet i fortsatte prisstigninger samt forøgede driftsomkostninger, plus at der er sket en forøgelse i postmængden på omkring 1 pct., og at postafleveringsstederne er steget med ca. 30.000 årligt, foruden den kraftige udvidelse i mængden af fritidshuse, der også en stor del af året skal have en daglig postomdeling.

Jeg vil ikke komme nærmere ind på enkeltheder med hensyn til stigningerne på de forskellige forsendelsesarter, men blot nævne, at for et almindeligt brev vil det betyde en stigning fra de nuværende 1 kr. 30 øre til 1 kr. 60 øre og for pakkens vedkommende en stigning på i underkanten af 2 kr. Yderligere detaljer kan aflæses i lovforslaget.

Jeg vil gerne fastslå, at Danmark fortsat er blandt de billigste, når det drejer sig om posttakster.

Måske skulle jeg lige bemærke, at visse erstatningsbeløb ved bortkomst eller beskadigelse af postforsendelser samtidig forhøjes, og også dette afpasses efter nutidens forhold.

Hvad angår dagbladene, hvor den såkaldte bladdød stadig er en trussel, er man efter forhandling med de fire udgiverorganisationer, vi har, blevet enig om, at stykprisen for dagbladenes vedkommende skal være den samme som i det nuværende takstsystem. Også til uge- og månedsblade samt tidsskrifter er der taget hensyn, så udgiverne i vidt omfang med lidt betænksomhed kan undgå

ekstra udgifter som følge af de foreslåede takstforhøjelser.

Partier, der tilslutter sig lovforslaget, kan derfor med god ret fastslå, at der i videst muligt omfang er taget de fornødne hensyn til de økonomiske vanskeligheder, blade og aviser er udsat for, og at man derved har været behjælpelig med at opretholde en fri og meningsdannende presse. Partierne har bevidst bestræbt sig for, at dette også skulle være tilfældet.

Ud fra den betragtning, at en forbedret balance i post- og telegrafvæsenets økonomi er en nødvendighed, skal jeg til slut anbefale lovforslaget til uændret vedtagelse.

Brøndsted (V):

Der skal ikke herske tvivl om, at vi fra venstres side hylder det princip, at brugeren må betale den ydelse, der modtages, og det gælder jo da også i meget høj grad, når det drejer sig om offentlig foretagsomhed. Men det er selvfølgelig også sådan, at vi ikke kan tåle, at der er underskud på de offentlige foretagender. Hidtil har der været underskud på postbesørgelse, mens televæsenet har haft et pænt lille overskud, og det kan heller ikke være rigtigt, at det er et andet funktionsområde, der skal dække underskuddet på postsektorens område.

Men når vi så kommer til spørgsmålet om, hvorvidt det nu er den rigtige pris, der er sat på varen, er vi nok lidt mere usikre i dette tilfælde. Der har selvfølgelig været prisstigninger på postbesørgelse, men vi må da også indrømme, at der er blevet ofret overordentlig meget for at skabe en rationalisering, der skulle gøre driften billigere, som skulle gøre, at man kunne undgå dyrt overarbejde, og som skulle bevirke, at man kunne klare det med mindre mandskab. Og det er jo noget, der er investeret for at gøre driftsudgifterne mindre i kommende år. På den baggrund må vi sige, at de merudgifter, der er på postbesørgelse i Danmark i dag, kan dækkes ad to veje: dels gennem rationalisering og besparelse samt god organisation, dels ved, at man sætter taksterne op på breve og blade osv.

Vi synes, at man skal vente med at hæve taksterne på postbesørgelse i Danmark, vi må med henvisning til debatten den anden dag bede om at få postterminalen i København til at fungere, vi må bede om, at der virkelig vises en vilje til at få den side klaret,